Dr. Öğr. Üyesi İzzet Mert Ertan
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Adres: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Oda No. 52 Beyazıt 34116 Fatih/İstanbul
E-posta: imertan@istanbul.edu.tr

TEMA: Temel Haklar ve Sosyal Devlet

BAŞLIK: Sosyal Hakların Korunmasında *Sine Qua Non* Bir İlke: Kadınların Spesifik Hak Öznesi Olarak Tanınması

AMAÇ: Bu tebliğde, ikinci kuşak haklar olarak da adlandırılan sosyal haklara ilişkin olarak, kadınların bir spesifik özne kategorisi olarak kabulünün öneminin ortaya konması hedeflenmektedir.

YÖNTEM: Bu doğrultuda, Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin denetim organı olan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin içtihadi standartları incelenecektir.

TEMEL SONUÇLAR: Yerleşmiş ve her gün yeniden üretilmekte olan toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların erkeklerle eşit olarak sahip oldukları hak ve özgürlükleri etkili ve "hakiki" olarak kullanmalarını engellemektedir. Mevcut toplumsal cinsiyet rolleri, kadınların genel hak öznesi "herkes" yahut "hiçkimse"nin içinde erimesine, böylelikle de sahip oldukları hak ve özgürlüklerin "görünürde" kalmasına yol açmaktadır. Dolayısıyla da Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku çerçevesinde, tüm bireylerin hak ve özgürlüklerden etkili ve "hakiki" olarak yararlanmalarının temel koşullarından biri, kadının bir spesifik özne kategorisi olarak tanınmasıdır.

TARTIŞMA: Ulusalüstü İnsan Hakları Hukuku'nda spesifik özneler, kendileri dışında kalan diğer özneler ile ortak olarak sahip oldukları hakları kullanabilmek için, çeşitli özel önlemlerden yararlanması gereken kişiler olarak tanımlanabilir. Kadınların, hayatın tüm alanlarında her gün karşılaşmakta oldukları ayrımcılıkla mücadelenin etkili araçlarından birinin, kadınların gündelik hayatlarının devamını sağlayacak haklar olan sosyal hakların spesifik öznesi olarak tanınmaları ve ilgili hakların koruma sağladıkları alanlarda güçlenmelerini sağlamak olduğu kabul edilmelidir. Bunun için her bir sosyal hakkın koruma alanının kapsamı, hakkın kadın özneleri dikkate alınarak ve kadınlara karşı ayrımcılıkla mücadele imkanı sağlayacak şekilde belirlenmelidir. Bu tebliğde Çalışma hakkı, Sosyal Güvenlik Hakkı, Sağlık Hakkı, Eğitim Hakkı, Gıda Hakkı ve Su Hakkı'nın kadın özneleri dikkate alan ve kadınlara karşı ayrımcılıkla mücadele imkanı sağlayan perspektifleri örneklendirilecektir.

Title: A Sine Qua Non Principle in Protection of Social Rights: Recognition of the Women as a Specific Human Rights Holder Category

Purpose: This presentation shall aim to elaborate the importance of the recognition of women as a specific human rights holder category in relation with the protection of social rights, also known as the second-generation human rights.

Methodology: In line with the aforementioned purpose, jurisprudential standards of the Committee on Economic, Social and Cultural Rights, the monitoring body of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, shall be analysed.

Basic conclusions: Gender roles, being established and reproduced on a daily basis within the society, hinder the "effective" and "practical" enjoyment of the rights and freedoms, those of which women are the bearers equally with the men. Existing gender roles lead to dissolution of the women within the universal subject of human rights, formulated as "everyone" or "no one" thus render the women's human rights virtual. Therefore, recognition of women as a specific human rights holder category is one of the indispensable requirements for the effective and practical enjoyment of the rights and freedoms by all humans, within the scope of the international human rights law.

Argumentation: The specific subjects, within the scope of international human rights law, are persons who are supposed to avail themselves of a variety of special measures in order to enjoy the rights and freedoms equally with the joint owners other than themselves. Recognition of the women as a specific holder category of the social rights which are essential for the women in order, both, to sustain their existence and to empower them in the

relevant fields of life, should be accepted as an effective tool for combatting the gender-based discrimination confronted by them on a daily basis. In accordance with this goal, the scope of each and every social right should be determined by taking the women holders of the relevant right into consideration with a view to address discrimination against women. This presentation shall exemplify the perspectives that take the women human rights holders into consideration and provide means for the struggle against gender-based discrimination against women regarding the Right to Work, the Right to Social Security, the Right to Health, the Right to Food and the Right to Water.